

פעימה / כתיבה: דרורה דקל, יוני 2017

שוש גבעון עסקה בהדפס כטכניקה מועדפת כבר בלימודי האמנות במדרשה. שם גם נוצר הקשר בנינו. אחרי שנים רבות באתי לראות את סדנת ההדפס הפרטית שהקימה גבעון ואת העבודות שנולדו בה.

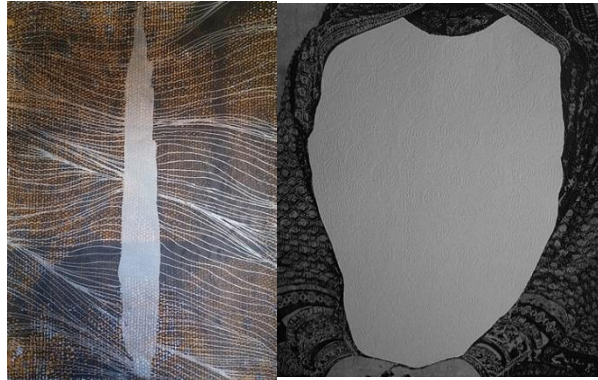
תחום ההדפס יודע בשנים האחרונות עדנה מחודשת. גבעון השכילה לפתח ולערוך ניסיונות של הדפסה על סוגי ניירות שונים, ואף שכללה את טכניקת ההדפסה על בדים דקים ועל אריגים עבים. כל אריג נותן להדפס תוצאה ייחודית משלו, בהדפס נהוג ליצור סדרות של אותה עבודה. במקרה של ההדפסים על אריגים מבטלת גבעון את השכפול לטובת הדפס יחידני בעל אופי ייחודי. גבעון נולדה לאבא אורג ולאם רוקמת שעלו מתימן במרבד הקסמים. ההתמדה, החיפוש, ה"חפירה" בכל דימוי והנאמנות לדימויים ששורשיהם נטועים עמוק במסורת המשפחתית רוויית הגעגועים לתרבות החומרית מתימן, הביאו ליצירת עבודות מרתקות. יחד עם הגעגועים למסורות מן העבר, יצרה גבעון עבודות המשלבות בין עבר להווה. בנוסף להדפס, רכשה גבעון התמחות מיוחדת בצילום, וזו מאפשרת לה לדייק בבחירת הדימויים ליצירה.

העיון בהדפסים לקראת התערוכה הוביל אותי לבחירת עבודות שנוצרו בתקופות שונות, בטכניקות שונות של תחריט והדפס משי, ולבחירת דימויים מגוונים כגון- עץ ברוש, חרוז מעשה צורף, דיוקן בתה של האמנית, לב, ועוד. הקשר שקיים בכל העשייה הרחבה של גבעון אפשר לי אריגה של עבודות לחלל הגלריה.

שם התערוכה "פעימה", משלב היבטים שונים ביצירה. פעימת הלב, פעימת הצעדים והריקוד התימני, פעימת מקצב האריגה, השחלת חרוזי הכסף התימנים לשרשרת. מקצב שתילת הברושים בפאתי המטעים. פעימת מקצב האורנמנט. ועוד.

הידע של גבעון בתולדות האמנות בכלל, ובאמנות הישראלית בפרט, אפשר לה התייחסות למגוון מקורות. החל מאמנות יהודית עממית שנחשפה במיוחד בימי בצלאל בראשיתו. כולל ההשפעות שספגה מהאורנמנטיקה האסלאמית, דרך הציור הארץ ישראלי המוקדם, וכלה בציור הישראלי בן זמננו, כגון ציוריו של ידיד רובין ואסד עזי. הצבעוניות המיוחדת המאפיינת את הדפסיה של גבעון, שבה שולטים צבעי האדמה לצד השחור/לבן. מעמיקה את תחושת הקשר למקום, לאדמת הארץ. גבעון מודעת וערה לאחיזתם של בני הדור השני להגירה במקום. ההתבוננות בהדפסים חושפת היבט מעמיק של עבודה בשכבות שמאפשרת

לאמנית הסתרה/וכיסוי אל מול פרימה /וגילוי. בהזמנה לתערוכה בחרתי להדגיש היבט זה באמצעות הניגוד בין הסתרת אזור הלב והרחם של האישה, בלבושה המסורתי-תימני לבין ברוש לבן המסתיר את הנוף, את החלל, אך בה בעת חושף מעין שזירת חוטים ארוגים. היבט נשי וגברי זה מול זה נוכחים בתערוכה וחושפים מוטיב נוסף בעבודות.

הדפס רשת על נייר, 2017 משאקר, הדפס, טכניקה מעורבת

גבעון נעה בין חיבור למזרח ולמערב, ויוצרת בניהם סימביוזה אמינה, כפי שניתן לראות, לדוגמא בהדפס הבא, שבו ניכרת השפעתו של יאן וורמיר ההולנדי. בשילוב אריג מזרחי.

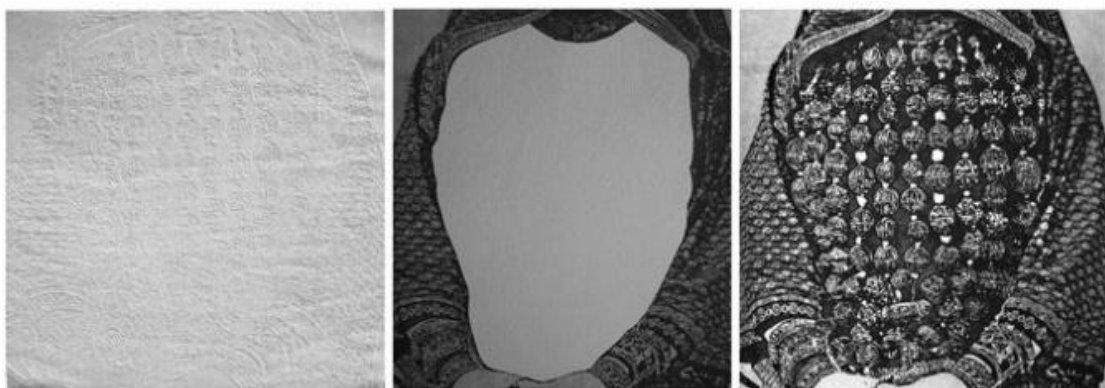

הדפס רשת על טקסטיל וציור בצבעי בד, 2005, 30x30 ס"מ

הגעגוע של האם לתכשיטים שנאלצה להשאיר בתימן בא לידי ביטוי בעבודות של גבעון בעיקר בדימויי תבליטים לבנים "ריקים" של תכשיטים וחרוזים מעשה צורף, בהשראת המסורת התימנית. על אף שהעולים נאלצו להשאיר את רוב הרכוש והתכשיטים בידי המוסלמים, או בחולות עדן, לקראת עלייתם למטוס, מעט מהתכשיטים המופלאים, אלה שהוחבאו היטב, זכו להגיע לארץ והיוו השראה לתכשיטים שעוצבו במשכית, בצלאל ועוד. "תכשיטים אלה היו תוצרי אופנה שביטאו כמיהה לישראליות שורשית אותנטית", ציטוט

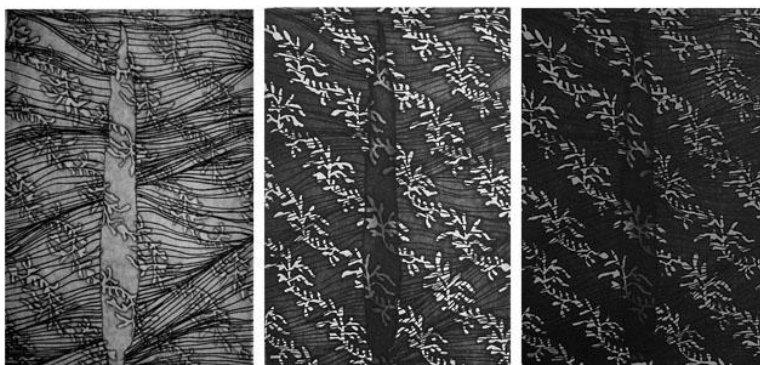
מדברי אחותה של האמנית כרמלה אבדר, שפרסמה ספר מחקר בשם: "מעשה רוקם", אבדר חוקרת במסגרת החוג לפולקלור יהודי השוואתי, באוניברסיטה העברית.

גם בי עולה הגעגוע לתכשיטים שנעשו בהשראת התכשיטים המקוריים, אליהם התוודעתי בחנות משכית בתל-אביב לא יכולתי שלא להתחבר ליופיים וקסמם וקיוויתי לרכוש לעצמי תכשיט תימני.

משאקר, טריפטיכון, טכניקות מעורבות בהדפס, 50x50 ס"מ

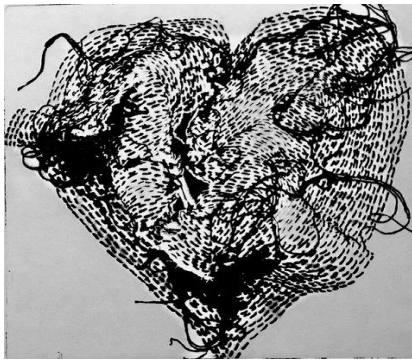
הברוש – דימוי עוצמתי של עץ בודד, זקוף, ירוק עד, המשמש כמגן על פרדסים- מוצג בהדפסים כמעט כסכמה מופשטת; גבעון מנקה ממנו את המיותר לה, מנתקת אותו מהיער, מציבה אותו על הקרקע כשראשו בשמיים. הברוש, לדברי גבעון, הוא הדימוי האולטימטיבי שלה למושג "עץ". הברוש מוצג בעבודות הן כדימוי בודד והן כדגם שחוזר על עצמו. ולתפישתה של גבעון הוא מייצג את הישראליות. אולם גם בדימוי זה היא פורמת, אורגת, מכסה, ומסווה את הברוש בתוך אריגים עשירי דגמים וטקסטורה, ואינה משאירה אותו כסכמה מנותקת-הקשר.

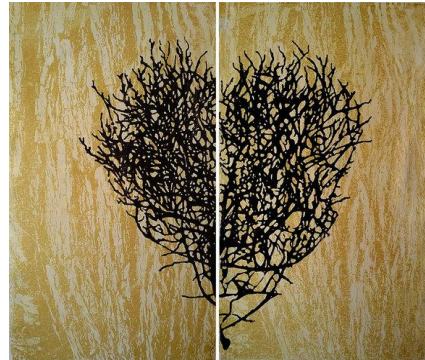
טריפטיכון, תחרית, תצריב צילומי ואקוויטניה, 2007, 25x35 ס"מ כל עבודה

"הקישור בין הברוש לבין ארץ ישראל אינו חדש. הברוש נמצא כבר באמנות היהודית העממית, על-גבי חותמות, בתיאורים של סצנות מהתנ"ך ובמראות ירושלים וארץ הקודש, באיורי כתובות, בקישוטי סוכה, בתמונות המציינות את "המזרח" וכד'. הברוש נבחר בשל תפוצתו הגדולה בארץ, וכן בשל הקשר שלו עם בית-המקדש, שבדומה לארץ השתמשו בו לבנייתו (מלכים א' ה', 22)". (ציטוט מתוך דף גלריה של דבורה גולדברגר, 2007, אוצרת התערוכה של גבעון "בין העצים ללא עצים").

הלב – דימוי שעבדה עליו האמנית בשנים האחרונות - התרחב למארג עשיר של חיבורים בין דימויים צמחיים, לגוף האדם. "הלב- משמש כסמל המתייחס אל הלב הרוחני, הרגשי, המוסרי ובעבר גם האינטלקטואלי של בן אנוש". (מתוך ויקיפדיה)

תחרית, תצריב צילומי, 2014, 30x30 ס"מ

דיפטיכון, הדפס רשת על קנבס, 2014, 50x60 ס"מ

הלב הפועם נפרם, פוער פצע פתוח, קרע. הוא מודפס בחלוקה לשניים, משתלב בתוך אריג בעל דגם (פטרן) כמו בתוך הסוואה. הלב הצמחי כמו נשזר מענפי סירה קוצנית, הוא מרחיב את המופע הלבבי ומדבר על קוצניות פוצעת-אנלוגיה לקושי וכאב.

על אף שעבודותיה של גבעון ניזונות מהביוגרפיה שלה, מצליחה גבעון לבודד את הדימויים המופיעים בעבודותיה מהנרטיב שלהם, לתת לו להדהד, לגעת, ולאפשר לצופה לנוע בין הנרטיבי לקונצפטואלי.

שוש גבעון מעלה בעבודותיה דילמות של בת מהגרים שהגיעו מהמזרח-מזרח, ושואלת כיצד משמרים, מחד, זיכרון וסיפור עדתי, משפחתי, ומאידך, חיים את חיי היום-יום מבלי לותר על העבר ההיסטורי המהדהד.